

II

*(Tiedonannot)*EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN JA ELINTEN ANTAMAT
TIEDONANNOT

KOMISSIO

Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta

(2008/C 14/02)

(Tämä tiedonanto korvaa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisestä aiemmin annetut tiedonannot)

VIITE- JA DISKONTTOKOROT

Komissio käyttää viite- ja diskonttokorkoja yhteisön valtiontukien valvonnan puitteissa. Viite- ja diskonttokorkoja käytetään markkinakorkojen kuvaajina, ja niitä sovelletaan erityisesti useassa erässä maksetun tuen avustusekvivalentin määrittämiseen ja korkotukiohjelmista myönnettyjen tukien määrän laskemiseen. Niitä käytetään myös tarkistamaan, että tuki on vähämerkityksistä tukea koskevan säännön ja ryhmäpoikkeusasetusten mukainen.

UUDISTUKSEN TAUSTA

Viite- ja diskonttokorkojen laskentamenetelmän uudelleentarkastelun tärkeimpänä syynä on se, että tarvittavat taloudelliset parametrit eivät aina ole saatavilla kaikkien jäsenvaltioiden ja erityisesti uusien jäsenvaltioiden osalta ⁽¹⁾. Nykyistä laskentamenetelmää olisi myös parannettava, jotta voidaan ottaa huomioon velallisen luottokelpoisuus ja vakuudet.

Sen vuoksi tässä tiedonannossa esitetään tarkistettu viite- ja diskonttokorkojen laskentamenetelmä. Ehdotettu lähestymistapa perustuu kaikkien jäsenvaltioiden hyväksymään, käytännölliseen nykyjärjestelyyn, ja sen tarkoituksena on kehittää uusi menetelmä, jolla korjataan joitakin nykyisiä puutteita ja joka on yhdenmukainen EU:ssa (erityisesti uusissa jäsenvaltioissa) käytettävien erilaisten rahoitusjärjestelmien kanssa ja myös helppo panna täytäntöön.

SELVITYS

Kilpailun pääosaston Deloitte & Touchelta ⁽²⁾ tilaamassa selvityksessä ehdotetaan kahteen pilariin perustuvaa järjestelmää: "vakio menetelmä" ja "edistynyt" menetelmä.

⁽¹⁾ Näiden jäsenvaltioiden nykyiset viitekorot ovat jäsenvaltioiden ilmoittamat ja ne kuvastavat asianmukaisia markkinakorkoja. Näiden korkojen laskentamenetelmä vaihtelee jäsenvaltioittain.

⁽²⁾ Selvitys on kilpailun pääosaston verkkosivuilla osoitteessa:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/

Vakiomenetelmä

Tässä menetelmässä komissio julkaisee neljännesvuosittain peruskoron, joka lasketaan eri maturiteeteille — kolme kuukautta, vuosi, viisi vuotta ja kymmenen vuotta — ja eri valuutoille. Menetelmässä käytetään IBOR-korkoja ⁽¹⁾ ja swap-korkoja tai niiden puuttuessa valtion obligaatiokorkoja. Lainan viitekoron laskennassa käytetty preemio lasketaan lainansaajan luottokelpoisuuden ja vakuuksien mukaan. Yrityksen luottokelpoisuusluokituksen mukaan (luokituslaitokset antavat suurten yritysten luokituksen ja pankit pk-yritysten luokituksen) oletusmarginaali on 220 peruspistettä (normaali luokitus ja normaalit vakuudet ⁽²⁾). Korotus voi olla enintään 1 650 peruspistettä, jos luottokelpoisuus on huono ja vakuudet heikot.

Edistynyt menetelmä

Tässä menetelmässä jäsenvaltiot voisivat nimittää riippumattoman laskentaedustajan (esimerkiksi keskuspankin), joka julkaisee säännöllisesti käyvän viitekoron useammille maturiteeteille ja useammin kuin vakio-
menetelmässä. Tätä menetelmää voitaisiin perustella kyseisen laitoksen tietämyksen ja sen käytettävissä olevien rahoitus- ja pankkitietojen läheisyydellä komissioon verrattuna. Komissio ja ulkopuolinen tilintarkastaja vahvistaisivat laskentamenetelmät. Tässä menetelmässä laskennan ulkoistamista (opting out) voitaisiin harkita tietyissä tapauksissa.

Heikkoudet

Näiden kahden menetelmän taloudellisesta käyttökelpoisuudesta huolimatta niihin liittyy eräitä vaikeuksia:

Vakiomenetelmä:

- ei ratkaise uusien jäsenvaltioiden taloudellisten tietojen puuttumisen ongelmaa ja lisää uusia parametreja, jotka eivät ole helposti saatavilla,
- voisi suosia suuria yrityksiä pk-yritysten vahingoksi, sillä pk-yrityksillä ei joko ole luottoluokitusta tai se on huonompi (erityisesti luotonantajan käytettävissä olevien tietojen epäsymmetrian vuoksi). Tämä voisi johtaa monenlaisiin kiistoihin luottokelpoisuuteen ja vakuustasoon perustuvan preemion laskentamenetelmistä,
- ei yksinkertaista jäsenvaltioiden tehtäviä, varsinkaan laskelmia, joilla tarkistetaan, että tuki on vähämerkityksistä tukea koskevan säännön ja ryhmäpoikkeusasetusten mukainen.

Edistynyt menetelmä:

- ongelmia voi esiintyä, kun menetelmää sovelletaan tukiohjelmiin: markkinakorkojen vaihtelu voisi tehdä lainaohjelman alkuperäisen koron ja voimassa olevan viitekoron välisestä erotuksesta niin edullisen lainanottajalle, että eräät toimenpiteet eivät enää olisi valtioneuvoston sääntöjen mukaisia,
- korkojen neljännesvuosittainen tarkistus voisi hankaloittaa asioiden käsittelyä, sillä lasketut tukimäärät voivat vaihdella huomattavasti arvioinnin alkamisen ja komission lopullisen päätöksen ajankohdan välisenä aikana,
- nämä järjestelyt näyttävät hyvin monimutkaisilta eikä niillä kenties pystytä varmistamaan sääntöjen johdonmukaista ja tasapuolista soveltamista jäsenvaltioissa.

UUSI MENETELMÄ

Näiden vaikeuksien välttämiseksi komissio ehdottaa menetelmää, joka:

- on helposti sovellettavissa (erityisesti silloin kun jäsenvaltiot käsittelevät vähämerkityksisiä tukia koskevien sääntöjen tai ryhmäpoikkeusasetusten soveltamisalaan kuuluvia toimenpiteitä),
- varmistaa sääntöjen tasapuolisen soveltamisen jäsenvaltioissa siten, että nykykäytännöstä poiketaan mahdollisimman vähän, ja helpottaa viitekorkojen soveltamista uusissa jäsenvaltioissa,
- perustuu yksinkertaisempiin kriteereihin, joissa ei oteta huomioon pelkästään yritysten kokoa (joka tuntuu liian yksinkertaiselta kriteeriltä) vaan niiden luottokelpoisuus.

⁽¹⁾ Pankkien välinen antolainauskorko rahamarkkinoilla.

⁽²⁾ Tapauksissa, joissa tuensaajan luottoluokitus on tyydyttävä (BB) ja maksujen laiminlyönnistä johtuva tappio-osuus (loss given default, LGD) on 31–59 prosenttia.

Lisäksi tämän menetelmän avulla voitaisiin välttää lisäämästä laskentamenetelmien epävarmuutta ja monimutkaisuutta Basel II -kehyksen täytäntöönpanon vuoksi vaihtelevassa pankki- ja rahoitusympäristössä, sillä Basel II:lla voi olla merkittävä vaikutus pääomien kohdentamiseen ja pankkien toimintaan. Komissio seuraa jatkuvasti tämän muuttuvan ympäristön kehitystä ja antaa tarvittaessa lisäohjeita.

KOMISSION TIEDONANTO

Viite- ja diskonttokorkojen laskentamenetelmän uudelleentarkastelun tärkeimpänä syynä on se, että tarvittavat taloudelliset parametrit eivät aina ole saatavilla kaikkien jäsenvaltioiden osalta. Nykyistä laskentamenetelmää olisi myös parannettava, jotta voidaan ottaa huomioon velallisen luottokelpoisuus ja vakuudet.

Tämän vuoksi komissio on hyväksynyt seuraavan menetelmän, jota sovelletaan viitekorkojen määrittelyssä:

— Laskentaperusta: 12 kuukauden IBOR

Peruskorko perustuu 12 kuukauden rahamarkkinakorkoihin, jotka ovat saatavilla lähes kaikissa jäsenvaltioissa. Komissio varaa itselleen oikeuden käyttää lyhyempiä tai pitempiä maturiteetteja tapauksen mukaan.

Jos kyseisiä korkotietoja ei ole saatavilla, käytetään kolmen kuukauden rahamarkkinakorkoja.

Jos vastaavia tai riittävän luotettavia tietoja ei ole, komissio voi poikkeustapauksissa tiiviissä yhteistyössä asianomais(t)en jäsenvaltio(ide)n kanssa ja pääsääntöisesti kyseisen jäsenvaltion keskuspankista saatujen tietojen perusteella määrittää muun laskentaperustan.

— Marginaalit ⁽¹⁾

Sovelletaan periaatteessa seuraavia marginaaleja ottaen huomioon asianomaisen yrityksen luokitus ja tarjotut vakuudet ⁽²⁾.

Lainojen marginaalit peruspisteinä			
Luottokelpoisuusluokka	Vakuustaso		
	Hyvä	Tavanomainen	Heikko
Erittäin hyvä (AAA-A)	60	75	100
Hyvä (BBB)	75	100	220
Tyydyttävä (BB)	100	220	400
Heikko (B)	220	400	650
Huono/Yritys taloudellisissa vaikeuksissa (CCC tai huonompi)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Tämä ei rajoita valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettuihin yhteisön suuntaviivoihin (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2) sisältyvien pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien määräysten soveltamista, eikä varsinkaan suuntaviivojen 25 kohdan a alakohdan soveltamista, jonka mukaan "lainasta on perittävä korkoa, joka on vähintään yhtä korkea kuin vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevilta yrityksiltä lainoista perittävä korko ja ainakin yhtä korkea kuin komission vahvistama viitekorko". Näin ollen pelastamistukitapauksissa sovelletaan 12 kuukauden IBOR-korkoa, johon on lisätty vähintään 100 peruspistettä.

Peruskorkoon lisätään yleensä 100 peruspistettä. Kyseessä ovat lainat yrityksille, joilla on joko (i) tyydyttävä luottoluokitus ja hyvät vakuudet tai (ii) hyvä luottoluokitus ja tavanomaiset vakuudet.

⁽¹⁾ Kuten tutkimuksessa todetaan, marginaali on suurelta osin riippumaton lainan maturiteetista.

⁽²⁾ Tavanomaisina vakuuksina pidetään vakuuksia, jotka rahoituslaitokset yleensä vaativat myöntämiensä lainojen vakuudeksi. Vakuustasoa voidaan mitata tappio-osuudella (loss given default, LGD), joka on prosenttiosuutena ilmaistu odotettu tappio velallisen velasta, kun otetaan huomioon vakuuksista ja konkurssipesän varoista saatavat määrät; näin ollen tappio-osuus on käänteisesti verrannollinen vakuuksien laatuun. Tässä tiedonannossa oletetaan, että "hyvien" vakuuksien tappio-osuus on enintään 30 prosenttia, "tavanomaisten" 31–59 prosenttia ja "heikkojen" vakuuksien vähintään 60 prosenttia. Lisätietoja tappio-osuuden käsitteestä, ks. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework — Comprehensive Version, saatavilla Internet-osoitteessa: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

Jos lainanottajasta ei ole käytettävissä luottotietoja tai luokitus tehdään taseeseen perustuvalla menetelmällä (esimerkiksi tietyt erityistä tarkoitusta varten perustetut yritykset ja toimintansa vasta käynnistäneet yritykset), peruskorkoon on käytettävissä olevista vakuuksista riippuen lisättävä vähintään 400 peruspistettä. Marginaali ei myöskään voi koskaan olla alempi kuin emoyhtiöön sovellettava marginaali.

Luottoluokituksia ei myöskään ole välttämätöntä hankkia erikoistuneilta luokituslaitoksilta vaan yhtä hyvin voidaan soveltaa kansallisia luokitusjärjestelmiä tai pankkien käyttämiä maksuhäiriöriskiä ennustavia luokitusjärjestelmiä ⁽¹⁾.

Mainittuja marginaaleja voidaan tarkistaa ajoittain markkinatilanteen huomioimiseksi.

— Päivitys

Viitekorkoa tarkistetaan kerran vuodessa. Peruskorko lasketaan edellisen vuoden syys-, loka- ja marraskuussa voimassa olleen 12 kuukauden IBOR-koron perusteella. Näin määritetty peruskorko on voimassa 1 päivästä tammikuuta. Ajanjaksolla 1. heinäkuuta 2008 — 31. joulukuuta 2008 viitekorko lasketaan poikkeuksellisesti helmi-, maaliskuu- ja huhtikuussa 2008 voimassa olleen 12 kuukauden IBOR-koron mukaisesti ja rajoittamatta seuraavan kohdan määräysten soveltamista.

Jotta voidaan ottaa huomioon merkittävät ja äkkinäiset vaihtelut, korkoa tarkistetaan aina kun kolmen edellisen kuukauden ajalta laskettu keskikorko poikkeaa voimassa olevasta korosta yli 15 prosenttia. Uusi korko tulee voimaan laskennassa käytettyjä kuukausia seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

— Diskonttokorko: nykyarvon laskeminen

Viitekorkoa käytetään myös diskonttokorkona laskettaessa nykyarvoja. Diskonttokorkona käytetään periaatteessa peruskorkoa, johon on lisätty 100 peruspisteen kiinteä marginaali.

— Tätä menetelmää sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2008.

⁽¹⁾ Yleisimmin käytettyjä luottoluokitusmenetelmiä vertaillaan muun muassa Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) valmisteluasiakirjan (working paper) N:o 207 taulukossa 1:
<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>